

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

МОВОЗНАВЧІ СТУДІЇ

Збірник наукових праць

ВИПУСК 11

**Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету**

Рівне - 2003

4

УДК 811.161.2

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

Редакційна колегія:

Головний редактор **Шульжук Каленик Федорович**,
доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови
Рівненського державного гуманітарного університету,
дійсний член Академії наук вищої школи України

Заступник головного
редактора **Шевчук Степан Іванович**, кандидат філологічних наук, професор,
директор Інституту мистецтв Рівненського державного гуманітарного

університету

Члени редакційної колегії:

1. **Бойко В.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
2. **Вихованець І.Р.**, доктор філологічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, завідувач відділу історії і граматики української мови Інституту української мови НАН України (м. Київ).
3. **Вокальчук Г.М.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
4. **Галич О.А.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української літератури Луганського державного педагогічного університету.
5. **Голомб Л.Г.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Ужгородського державного університету.
6. **Гуйванюк Н.В.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри сучасної української мови Чернівецького національного університету ім. Ю.Федьковича.
7. **Давидюк В.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
8. **Денисюк І.О.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету ім. Лесі Українки (м. Луцьк).
9. **Дунаєвська Л.Ф.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри фольклористики Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
10. **Загнітко А.П.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Донецького національного університету.
11. **Зелінська Л.В.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
12. **Іваницька Н.Л.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри української мови Вінницького державного педагогічного університету ім. М.Коцюбинського.
13. **Кузьмич О.О.**, кандидат філологічних наук, доцент кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету.
14. **Поліщук Я.О.**, доктор філологічних наук, доцент, зав. кафедри української літератури Рівненського державного гуманітарного університету.
15. **Радишевський Р.П.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Національного університету ім. Т.Г.Шевченка (м. Київ).
16. **Турган О.Д.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Запорізького державного університету.
17. **Удалов В.Л.**, доктор філологічних наук, професор кафедри української літератури Волинського державного університету (м.Луцьк).
18. **Чирков О.С.**, доктор філологічних наук, професор, зав. кафедри теорії літератури Житомирського державного педагогічного інституту ім. І.Я.Франка.

Упорядники: *Якимчук О.І., Кузьмич О.О.*

Друкується за рішенням вченої ради
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.).

*За точність і грамотність публікацій відповідають автори.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.*

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет
(вул. Остафова, 31, кафедра української мови)

ISBN 966-72-81-04-9

- та ін.: Посібник для вчителів. – К.: Рад. школа, 1987.
4. Методика викладання української мови в середній школі: Навчальний посібник / І. С.Олійник, В. К.Іваненко, Л. П.Рожило, О. С.Скорик; За ред. І.С.Олійника. – 2-е вид., переробл. і доп. – К.: Вища школа, 1989.
 5. Методика навчання рідної мови в середніх навчальних закладах / За ред. М.І.Пентилюк: Підр. для ст. – філ. – К.: Ленвіт, 2000.
 6. Онишук В. О. Дидактичні основи засвоєння учнями мовних навичок і умінь // Укр. мова і літ. в школі. – 1971. – №3.
 7. Разумовская М. М. Методика изучения орфографии в школе: Кн. для учителя. – М.: Просвещение, 1992.
 8. Текучев А. В. Методика преподавания русского языка в средней школе. Изд. 2-е, перераб. и доп. – М.: Просвещение, 1970.
 9. Щербань П. М. Прикладна педагогіка.: Навч.-метод. посіб. – К.: Вища шк., 2002.
 10. Яворська С. Орфографічний розбір як вправа // Дивослово. – 1997. – №4.

Резюме

На сучасному етапі навчання орфографії в загальноосвітній школі актуальним є теоретико-практичний метод вправ. Ефективність пропонуваного на уроці завдань визначається їх системністю і раціональною послідовністю. Наукова організація праці передбачає відповідність вправ типу і меті уроку.

Summary

The theoretical as well as the practical method of exercising still remains most actual direction in the class work on the up – to – date stage. The systematic and pragmatic succession of the chosen exercises is considered most effective. The scientific organization of the educational process provides and foresees the correlation of both the kind and the aim of the class.

Віра Хмель

ДО ВИВЧЕННЯ ФОЛЬКЛОРУ РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

Рецензія на працю доктора філологічних наук, професора Романа Кирчіва “Із фольклорних регіонів України: нариси й статті”

Довгоочікувана книга Кирчіва Р. “Із фольклорних регіонів України: нариси й статті” є, за словами автора, спробою вирішення проблеми фольклорної географії України. Вона має характер збірника статей, нарисів, розвідок. Призначена заповнити прогалини у висвітленні фольклорного складу окремих регіонів, допомогти в розробці теоретико-методологічного підходу до фольклорного матеріалу визначеного ареалу. Зорієнтована найперше на фахівців, праця містить багато цінної наукової інформації.

Уже в першому нарисі “Регіональність фольклорної традиції” з’ясовується саме поняття регіональності, що, за переконанням автора, є одиницею поділу території в межах державного розселення народу. Регіональність є поняттям відносним, що базується на результатах територіального аналізу українського фольклорного матеріалу.

Значимо, що вже на ранньому етапі формування фольклористичної науки, ще в 40-х роках XIX століття намічені регіональні й локальні місцеві особливості фольклорної традиції. На той

час у слов'янському просторі регіональний підхід було здійснено поляком Оскаром Кольбергом; частково охоплені ним були й землі України та Білорусі. У вітчизняній фольклористиці аналогічне вивчення забезпечується місцевими збирачами і дослідниками народної словесності. До них автор зачисляє П.Чубинського, І.Франка, В.Гнатюка, Б.Грінченка, Ф.Колессу, Г.Купченка, Д.Яворницького, К.Квітку, О.Роздольського.¹ Називає імена сучасників (до яких належить і сам), указує координаційні центри польового обстеження й вивчення фольклорного матеріалу. Таким центром на Заході в 1992 році став Інститут народознавства НАН України у Львові, на Сході – Донецький національний університет.

Нагромаджений упродовж століть фольклорний матеріал не забезпечує можливостей його вичерпного дослідження й узагальнення положень про його національний ландшафт. Роман Кирчів визначає низку факторів, які необхідно врахувати у визначенні регіональних фольклорних самотностей, що нерідко залежать від прояву збережених на місцевому рівні рудиментів колишніх родових і племінних спільностей. Однак автор застерігає, що їх виявлення і обґрунтування сучасною наукою недостатнє, не розроблене методологічно, особливо відносно надбань духовної народної культури.

Важливим у виявленні регіональних самотностей є порівняльне введення їх у загальнотериторіальний, загальнонародний контекст, оскільки етнічна відрубність часто призводить навіть до політичних деформацій.

Сучасний дослідник, на думку автора, у підході до фольклору постійно повинен поєднувати фольклорні традиції з місцевими своєрідностями, які нерідко мають конкретні об'єктивні причини чи впливають з територіальної етногенези. Важливо при аналізі фольклорного матеріалу враховувати міждисциплінарні (з етнографією, історією, етногеографією, етнолінгвістикою, етномузикологією, мистецтвознавством) зв'язки, що сприяють поглибленню емпіричного рівня інтерпретації.

Ненав'язливо, дуже делікатно автор припускає факт однотипності багатьох явищ традиційної культури, яка може впливати з генетично залежної культурної однорідності. Чи так це? Ще належить з'ясувати й аргументувати на науковому рівні. Необхідно простежити і за просторовим рухом фольклорних явищ, щоб правильно укласти фольклорно-етнографічну карту (мати змогу ареально вивчати народну словесність).

Професор Кирчів висловлює власні міркування з питань вивчення регіональної фольклорної традиції. Вважає, що в першу чергу необхідно з'ясувати реальну структуру фольклорного складу заявленого регіону, простежити діахронний рух традиції, виявити ступінь автохтонності та інноваційності, порівняти із загальнотериторіальною традицією. Справа не з легких. Але її результати спонукатимуть уважніше придивлятися до локальних матеріалів, уберуть від поспішних, суперечливих висновків.

“Застосування порівняльно-історичного і типологічного методів при етнолокальних дослідженнях українського фольклору будуть продуктивними при дотриманні простої логічної послідовності: співвідношення досліджуваних регіональних чи локальних реалій насамперед в міжрегіональному та загальноукраїнському контексті, і лише відтак – простеження спільностей, паралелей і аналогій на східнослов'янському, загальнослов'янському й інших ширших рівнях.”²

Досліджуючи характер фольклорного матеріалу, необхідно враховувати інформацію з етнографії і народознавства, що нерідко є ключем до розуміння змісту і семантичного поля фольклорного тексту. Не слід відкидати й місцеві фольклорно-естетичні уподобання, особливо в зонах етнічних погранич, а також ураховувати внутрішньонаціональні політичні процеси, культурну інтеграцію, що могли позначитись на формі і змісті фольклорних зразків.

Автор посібника наголошує на вивченні регіонального фольклору, у тому числі й діаспорного, у зв'язку із загальнонаціональною традицією.

Регіоналізацію українського фольклору Роман Кирчів убачає на базі досвіду минулих діячів фольклористичної науки в поєднанні з сучасними досягненнями культурологічної та етнографічної наук, заперечуючи поділ, який базується лише на фізико-географічному підході. На таксономічному рівні автор пропонує одноступеневе районування. А в подальшому вивченні особливостей конкретного регіону можливий ще й локальний поділ з обов'язковим урахуванням етнічних локалізацій поза територіальними межами України (Холмщина, Підляшшя, галицька Лемківщина).

З опертям на традиційне автор пропонує районування фольклорних зон, достатньо мотивуючи кожную номенклатурну одиницю. Ілюстрацією пропонованого поділу пропонується карта-схема фольклорних районів України, уміщена на стор. 33. Регіональні зони українського фольклору підтверджуються переважно наявним фольклористичним матеріалом, значно рідше базуються на фізико-географічному підході (Нижньоподніпров'я, Нижньопобужжя, Нижньонадністров'я, Таврія).

Вочевидь, через властиву авторові глибоку толерацію до інших дослідників, він висловлює сподівання, що пропонована ним карта-схема викличе зацікавлення і бажання перевірити практично достовірність визначеного поділу.

У нарисових розділах про усну народну творчість бойків, гуцулів, лемків, поліщуків автор розглядає особливості фольклорного складу кожного регіону, характеризує окремі жанри, визначаючи їх регіональні чи локальні самотності, з'ясовує ймовірні чинники їх виникнення й побутування. Виявляється, що на Бойківщині мало поширені веснянки, русальні, купальські, петрівчані та жниварські пісні через малосприятливі кліматичні умови. З календарно-звичаєвого фольклору найкраще збережені бойками виявились колядки і щедрівки, що пояснюється віруванням у їхню утилітарність. До виявлень бойківських самотностей, зафіксованих в обрядових текстах, Роман Кирчів зараховує етнографічні ситуації й епізоди, предмети домашнього вжитку, проникнення пейзажних елементів, діалектну мову. Акцентує увагу на контаміновані з весільними, баладними, ліричними жанрами колядкові тексти. Оповідуючи про родинно-звичаєву поезію, автор зосереджує головну увагу на весільних ладканках, стверджуючи, що “за повнотою тексту, насиченістю реліктовим елементом, значущістю в загальній структурі весільного обряду, специфічними особливостям поетики, мелодики й характеру виконання бойківські ладканки належать до найкраще збережених зразків весільно-обрядового співу не тільки в українському, а й загальнослов'янському фольклорі”³. Добре збереженими виявились ладканки ще в лемків, а от гуцульське весілля не визначалось розмаїттям обрядового співу. Натомість гуцули донесли до сучасників інформацію про “грушки”, своєрідні ігри при померлому, про похоронні голосіння в супроводі флоери (сопілки).

В аналізі фольклорного складу і ступеня збереженості гуцульської словесності автор стверджує, що серед календарних жанрів найкраще збереженими виявились архаїчні колядки, на яких мало позначився вплив церкви. Їх тут називають “старосвіцькими” (старосвітськими), “газдівськими”, “притчами”. Априорно автор висловлює думку, що порядкові повторення протяжного “Же-е-е!” може розглядатись, як зашифрований перед переслідуванням церквою залишок давнього рефрену “Ой дай, Боже!”⁴. Ще однією цікавинкою, з якою дослідник знайомить читача, є деяка спільність колядкових і билинних текстових елементів, зокрема близькість їх змісту і поетики. Побутують тут і регіональні номінації щедрівок – “меланочні пісні”, а також “полонинки” – пісні, що супроводжують вигін худоби на полонину. Варто зауважити, що побутували вони й на території Полісся, але їх тут називали “юрійськими”. Хочеться додати, що ще й донині на Дубенщині в окремих селах збережений звичай клечати худобу на Зелені свята з обереговою метою.⁵

Дослідників музичного фольклору Полісся вражала пісенна поліфонічність. На структурі

репертуару і формах побутування народної поезії позначилась традиція регламентації пісенного репертуару за порами року чи трудовими процесами. До сьогодні в народі побутує поняття “співати весну”, “літо”, “осінь”, “зиму”,⁶ а також ділити пісні на “чоловічі” та “жіночі” із значною перевагою останніх. Жінки і сьогодні залишаються берегинями і носіями уснопоетичного слова. Чисельністю жанрових різновидів визначається весняний фольклор. Крім традиційних веснянок, тут локально побутують і масляничні, волочильні, юрївські, кустові пісні. Добре збереглися поліські русалії. Цікаво, що на Поліссі зафіксовані пісні, приурочені до окремих видів польових робіт – садіння і обробітку городини. Їх тут називають “політницькими” або “полотянками”. Улітку співали петрівчаних, купальських, жнивних пісень. До літніх належали “ягідні” та “льонові пісні”, що виконувались під час виконання відповідних робіт, а на сході вони ще й супроводжувалися традиційним гуканням.

Визначаючи самотності поліського фольклору, Роман Кирчів наголошує, що Полісся належить до тих небагатьох виняткових регіонів слов'янського світу, де найбільшою мірою і найкраще збереглися пам'ятки й реліктові елементи давніх верств його традиційної культури. Однак ще лишається лакуною матеріал періоду двох світових воєн, голодомору і колективізації, репресій і нищень традиційної культури, насильного виселення і антирелігійної пропаганди. Звертає увагу автор і на новочасні зміни фольклорного складу. Констатує факт, що менше зруйнованим виявився матеріал західної частини, яка була приєднана до України лише в 1939 р. Виділяє відносно добре збережену сімейну обрядову поезію, баладно-пісенну творчість. Визначає як носіїв фольклору вторинної ланки і сільські самодіяльні колективи. Стверджуючи етнічне значення фольклору, Р.Кирчів наголошує: “Фольклор був у минулому одним із основних показників і чинників виразу етнічної самосвідомості поліщуків, відігравав винятково важливу роль у їх духовному житті”⁷.

Цікаві факти віднайшов автор книжки в оповідальній традиції гуцулів. Як виявляється, потреба оповідати в даному регіоні пов'язувалася з магічно-ритуальною функцією: оповіді людей заспокійливо впливали на злих духів, демонів. Поширеними жанрами тут були легенди, перекази, особливо топонімічні, билиці про незвичайні бувальщини, а також казки. З трьох груп казок найбільш поширені тваринні сюжети, що виявляють близьку спорідненість з міжнародними. Полюбляють гуцули і влучне образне слово у жанровій формі прислів'їв і приказок, загадок. Оглядові поетико-виражальних засобів, регіональних особливостей змісту і мотивації фольклорного матеріалу гуцулів присвячує автор заключні розділи нарису. Не полишає виокремлювати локальні самотності гуцульського фольклору, указує на легендарні сюжети про країну рахманів, оповіді про велетів, на особливості поезики, замішаної на місцевому ландшафті, аргументовано стверджує взаємодію регіонального фольклорного матеріалу із загальнонародною фольклорною традицією.

А в історичній традиції цінним виявляється бойківський фольклор. Його домінуючою темою є опришківство і ватажок опришків Олекса Довбуш. Природна потреба пошанування борців за народні права – січових стрільців, щорічне масове поминання їх на горі Маківці та Ключі спричинило велику популярність стрілецьких пісень. Щодо стрілецьких текстів, то не всі вони тяжіють до історичних. Опираючись на дослідження, автор зазначає, що вони входять у репертуар народної лірики. Інакше кажучи, дослідник спонукає сучасних науковців до глибшого дослідження, до чіткої регламентації стрілецьких текстів у визначенні їх належності.

Розповідаючи про кожен регіон, автор намагається звернути увагу читача не лише на самотність жанрового репертуару, але й на історичні факти. Скажімо, на території Лемківщини велику групу ліро-епосу складають пісні-балади, що представляють освоєні теми польських, чеських та словацьких жанрових творів. Сусідство Польщі та Словаччини (Чехо-Словаччини в минулому) сприяло і раннім записам українського матеріалу. Саме на Південній Лемківщині

в с. Венеція-Луків здійснений найдавніший запис (XVI ст.) української пісні “Дунаю, Дунаю, чому смутен течеш?” чехом Яном Благословом. Поляк Казімеж Туровський у XIX ст. записав низку “збойницьких пісень”, а всесвітньо відомий польський народознавець Оскар Кольберг зібрав на Лемківщині солідний різножанровий матеріал, нині вміщений у трьох томах. Ця і подібна інформація доповнює загальну синхронно-діахронну картину фольклорного складу конкретного регіону.

У нарисі про фольклор Холмщини і Підляшшя Роман Кирчів порушує питання доцільності збереження фольклору, який є органічною складовою всеукраїнського. Називає зачинателів і продовжувачів збирацької справи, застерігає від наукових фальсифікацій, яким є збірник М.Гайдука “Пісні Беласточчини”, де український матеріал білорусизовано. Стверджує, що власне фольклор Холмщини і Підляшшя є феноменальним: тут простежуються полінаціональні культурні реалії, детерміновані різними чинниками, які можуть бути цінним емпіричним матеріалом для науковців.

У нарисі “З українсько-білоруського фольклорного пограниччя” Р.Кирчів порушує проблему побутування і записування білоруського матеріалу на пограничних землях. Головну увагу автор звертає на явище проникнення українського фольклору в білоруське етнічне середовище, яке білоруські науковці використовують у власних цілях. Ігноруючи історико-порівняльний метод дослідження, місцеві науковці білорусизований український матеріал називають автентичним. Цим погрішили дослідники минулого століття, але більшою мірою упорядники нинішнього солідного збірника “Беларускі фальклор у сучасних записах. Брестская вобласць”, що вийшов у 1973 році в Мінську. Крім мовної уніфікації фольклорного матеріалу, “зі статусом білоруських народних беззастережно надруковано твори, що належать до української пісенної класики, до того ж, без хоча б згадки про поширеність їх в Україні...”⁸ Як науковець, Р.Кирчів категорично заявляє про неприпустимість подібних явищ у фольклористичній науці, накреслює можливу схему записування і дослідження фольклорного матеріалу на території пограничних українсько-білоруських земель.

Післямовними статтями про пастуші пісні Бойківщини і внесок О.Зілинського у ствердженні загальнонаціонального характеру фольклору українців Карпат завершується праця “Із фольклорних регіонів України”.

Побіжний огляд книжки Романа Кирчіва “Із фольклорних регіонів України: статті і нариси” переконує в її глибокій науковості і фаховому підході до проблеми фольклорної регіоналізації. Безсумнівно, така праця є солідним джерелом поглиблення знань з фольклористики Західного регіону. Разом з тим тут накреслюються методи і способи наукового підходу до збереження фольклору нинішнього з урахуванням його історичних змін. Ця праця стане доброю підмогою у викладацькій справі і в практиці вивчення фольклорного складу, спонукою до порівняння фольклору інших територій України. Науковець-фольклорист знайде тут солідний список джерельної бази, пошанувач фольклору – цінну інформацію про специфіку жанрів, їх регіональну характеристику, ступінь збереження й ареал побутування. Як фахівець з фольклористичної науки, автор рецензії може ствердно заявити про позитивний результат апробації праці Романа Кирчіва у викладацькій практиці. Хочеться сподіватися на подібні видання з фольклористики інших регіонів. На сьогодні фольклористичні дослідження є актуальними і потрібними насамперед для підтвердження національної ідентичності, яка закорінена в національній культурі. “Відомо, що ідентичність, попри спочуття співпричетності до “рідної землі”, до спільної історичної долі, спільних цілей та інтересів, соціонормативних уявлень і цінностей, спирається насамперед на власний культурний субстрат, закорінюється в нього”.⁹ Переосмислюючи думку Романа Кіся, можна ствердно заявити, що фольклор є частиною того культурного субстрату, який необхідно якщо не берегти, то хоч би знати на належному науковому рівні. А реальною підмогою можуть

статі подібні видання.

Насамкінець варто наголосити, що поява цієї книжки пов'язана з фінансовою підтримкою Благодійного фонду "Дубневич", керівництво якого належно оцінило її наукову вартість і значення в справі збереження традиційної національної культури. З приватної розмови з автором книги стало відомо, що побажанням благодійників було, аби це видання прислужилось фахівцям та особам, зацікавленим у справі зміцнення національної духовності. Думається, що висловлені сподівання справдяться: праця стане бажаною для шанувальників українського фольклору.

Примітки

- ¹ Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002. – С. 8.
- ² Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002. – С.19.
- ³ Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002. – С. 50.
- ⁴ Див. Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002. – С.123.
- ⁵ Інформацію автору надала Шевченко Ольга, що проживає в с.Княгинине Дубенського району на Рівненщині.
- ⁶ Див. Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002.– С. 216.
- ⁷ Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002.– С. 257.
- ⁸ Див..Кирчів Р. Із фольклорних регіонів України: нариси й статті. – Львів, 2002. – С. 307.
- ⁹ Кісь Роман. Мова, думка і культурна реальність (від Олександра Потебні до теорії мовного релятивізму). – Львів: Літопис, 2002. – С. 37.

ЗМІСТ

Розділ I. Граматична будова мови. Проблеми синтаксису	
<i>Шульжук К.Ф.</i> До питання про еквіваленти речення	3
<i>Федчук Л.І.</i> До питання про типологію предикативних одиниць.....	7
<i>Степаненко М.І.</i> Семантична структура, формально-граматична будова і функціональні можливості речень із локативно-транзитивним типом детермінації.....	14
<i>Шкарбан Т.М.</i> Про довжину предикативних одиниць у структурі складних конструкцій з однорідною супідрядністю	20
<i>Кузьмич О.О.</i> Синтаксична норма як лінгвістична проблема.....	24
<i>Давнюк С.В.</i> Вивчення багатоконпонентних сурядно-підрядних речень: формально-граматичний аспект	27
<i>Жагальяк І.М.</i> Комунікативні моделі зі звуконаслідувальними словами та їх семантичні експоненти	31
<i>Шульжук Н.В.</i> Репліка як компонент діалогічної єдності	36
<i>Щербачук Н.П.</i> Адвербальні синтаксеми в семантично ускладненому простому реченні діалогічного мовлення	39
<i>Сербіна Т.Г.</i> Прийоми використання прецедентних текстів у газетних заголовках	44
Розділ II. Морфологічний рівень мовної системи	
<i>Мединська Н.М.</i> Лексико-семантична група дистрибутивних дієслів активної дії	49
<i>Куликова В.Г.</i> Мовні засоби відтворення спонування в українській мові	54
<i>Войцешук Л.А., Мандрик Н.В.</i> Субстантивація прикметників у слов'янських мовах і власні імена.....	58
Розділ III. Актуальні проблеми лексикології та лексикографії	
<i>Вокальчук Г.М.</i> Складні випадки лексикографічного опису індивідуально-авторських новотворів	63
<i>Гаврилюк Н.В.</i> Емпірійні індивідуально-авторські прикметники у творчості неокласиків.....	69
<i>Дуденко О.В.</i> Паремії: знаки чи символи?	73
<i>Кірілкова Н.В.</i> Українська символіка в поемах Ліни Костенко.....	78
<i>Будз І. Ф.</i> Роль “кольорових” компонентів фразем як етнографічних та національно-культурних маркерів	80
<i>Крижанська О.М.</i> Джерела збагачення української колірної лексики	84
<i>Степанова О.І.</i> Лінгвопоетика як об'єкт мовознавчого дослідження	93
<i>Копера О.С.</i> Проблема мовностилістичної норми використання метафори поетками 90-х років ХХ століття.....	98
<i>Школяренко В.І.</i> Динамічні аспекти фразотворчої активності компонентів фразеологізму.....	106
Розділ IV. Системні питання лінгвогеографії	
<i>Євтушок О.М.</i> Питання системного дослідження лексики західнополіського діалекту. Явище полісемії.....	110
<i>Мазяр В.М.</i> Структура і семантика лексики ткацтва у західнополіських говірках	

української мови.....	115
<i>Демешко І.М.</i> Топонімізація основ типів поселень північно-східного Полісся....	120
Розділ V. Мовознавство і школа	
<i>Хом'як І.М.</i> Питання орфографії в програмах із рідної мови	128
<i>Ковальчук Н.П.</i> Лінгвістичні принципи української пунктуації.....	133
<i>Шевчук Т.Б.</i> Робота зі словами родо-видової семантики на початковому етапі навчання української мови	138
<i>Петрук О.М.</i> Реалізація принципу функціональності в навчанні рідної мови як лінгводидактична проблема	144
<i>Антончук О.М.</i> Ефективність методу вправ на уроках вивчення орфографії.....	147
Рецензії	
<i>Хмель В. А.</i> До вивчення фольклору регіонів України. Рецензія на працю доктора філологічних наук, професора Романа Кирчіва “Із фольклорних регіонів України: нариси й статті”	150
Відомості про авторів	156

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Мовознавчі студії

Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 11

Упорядкування та наукове редагування

*Олександри Якимчук,
Оксани Кузьмич*

Макет та комп'ютерна верстка *Вікторії Кравчук*

Обкладинка *Олексія Литвина*

Рекомендовано до друку вченою радою
Рівненського державного гуманітарного університету
(протокол №2 від 26 вересня 2003 р.)

Макет, верстку, дизайн здійснено в редакційно-видавничому відділі
Рівненського державного гуманітарного університету

Адреса редакції: 33000, м. Рівне, вул. С.Бандери, 12
Рівненський державний гуманітарний університет,
кафедра української мови, тел. 26-17-79
вул. Остафова, 31

Підписано до друку 26.09.2003. Формат 60x84 1/8.
Папір офсетний. Гарнітура Times Roman Cyr.
Умов. друк. арк. 19, 0. Наклад 200 прим. Зам. № 29/1

Актуальні проблеми сучасної філології. Мовознавчі студії. Збірник наукових праць
Рівненського державного гуманітарного університету. Вип. 11. – Рівне: РДГУ, 2003. – 155 с.

У збірнику вміщені статті з проблем українського мовознавства науковців, аспірантів кафедри української мови Рівненського державного гуманітарного університету та науковців інших ВНЗ. Основні теми поданих публікацій стосуються актуальних питань граматики і лексикології, словотвору та лінгвістики тексту.

Для науковців, викладачів, аспірантів, студентів-філологів.

ISBN 966-72-81-04-9

ББК 81
УДК 811.161.2